

Man Booker International 2018 Finalisti

Uluslararası Arap Kurgu Ödülü

FRANK STEIN BAĞDAT

ROMAN

Ahmed Saadavi

Arapça Aslından Çeviren
Süleyman Şahin

FRANKENSTEIN BAĞDAT'TA

Ahmed Saadavi

Dünya Roman - Öykü

TİMAŞ YAYINLARI | 4533
Dünya Edebiyatı Dizisi | 55

EDİTÖR

Ayşe Tuba Ayman

KAPAK TASARIMI

Barış Şehri

İÇ TASARIM

Nur Kayaalp

1. BASKI

Kasım 2018, İstanbul

ISBN

978-605-08-2924-2

9 786050 829242

TİMAŞ YAYINLARI

Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No: 5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr

timas@timas.com.tr

   timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 12364

BASKI VE CILT

Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Sok. No: 8
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul
Telefon: (0212) 482 11 01
Matbaa Sertifika No:16086

YAYIN HAKLARI

© *Frankenstein in Baghdad* (فرانكشتاين في بغداد) orijinal adıyla Andrew Nurnberg Associates International tarafından temsil edilen bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları AnatoliaLit Ajans ile anlaşmalı olarak Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

AHMED SAADAVİ

Ahmed Saadavi, Iraklı yazar, şair, senarist ve belgesel yönetmeni. 2010 yılında 39 yaş altındaki en iyi Arap yazarları bir araya getiren Beirut39 listesine seçildi. Daha sonra *Frankenstein Bağdat'ta* romanı ile Arap Kurgu Ödülü'nü kazanan ilk Iraklı oldu, ayrıca Fransa Büyük Fantastik Kurgu Ödülü'ne layık görüldü, Uluslararası Man Booker Ödülü'nün finalistleri arasına girdi. Halen 1973 yılında dünyaya geldiği Bağdat'ta yaşıyor.

NİHAİ RAPOR
ÇOK GİZLİ

Irak'taki uluslararası koalisyon güçlerinin sivil yönetimiyle kısmen ilişkili İzleme ve Takip Dairesi'nin faaliyetlerine ilişkin olarak, Irak güvenlik güçleri ve istihbarat yetkilileriyle Amerikan askerî istihbarat gözlemcilerinin iştiraki ve benim başkanlığım altında kurulan özel soruşturma komisyonu aşağıdaki kararları almışlardır.

a) 25 Eylül 2005'de Irak tarafından gelen siyasi baskı altında, İzleme ve Takip Dairesi'nin faaliyetleri soruşturma amacıyla kısmen durdurulmuş ve komisyon Daire Müdürü Tuğgeneral Sürur Muhammed Mecid'i ve yardımcılarını ifade vermeye çağırmıştır. 2003 Nisanı'nda Geçici Koalisyon Yönetimi'nin kurulmasından soruşturma vaktine değin yapmış oldukları faaliyetlerin niteliği hakkında komisyona bilgi vermişlerdir. İzleme ve Takip Dairesi'nin uzmanlık alanı dışında operasyonlar yürüttüğü açık bir şekilde anlaşılmıştır. Daire'nin görev alanı; bilgileri arşivleme, dosyaları ve belgeleri koruma gibi bürokratik işlemlerle sınırlıdır. Tuğgeneral Mecid'in yönetimi altındaki dairede, yüksek maaşları ABD makamları tarafından değil, Irak hazinesince ödenen astrolog ve kâhin ekibi bulunmaktadır. Tuğgeneral Mecid'in ifadesine göre bu ekibin tek amacı Bağdat ve çevresinde meydana gelebilecek

ciddi güvenlik olayları hakkında tahminlerde bulunmaktır. Bu tahminlerin güvenlik için tehdit oluşturan olayları önlediği veya herhangi pratik bir fayda sağladığı komisyonca malum değildir.

b) Komisyon, dairede muhafaza edilen birtakım dosyaların içeriden sızdırıldığını saptamıştır. Daire çalışanları netice itibariyle sorgulama için gözaltına alınmıştır.

c) Dairede kullanılan bilgisayarların incelenmesi sonucu “Yazar” olarak anılan bir şahsa e-posta yoluyla belgeler gönderildiği tespit edilmiştir. Soruşturmanın derinleştirilmesi neticesinde bu şahıs Ebu Nüvas Caddesi’ndeki Fenar Oteli’nde bulunan adresinde tutuklanmıştır. Şahsın yanında İzleme ve Takip Dairesi’ne ilişkin bir belge bulunamamıştır. Ancak kaldığı adreste İzleme ve Takip Dairesi’ne ait belgelerde yer alan bilgileri içeren bir roman metni ele geçirilmiştir.

d) Roman iki yüz elli sayfa uzunluğundadır. On yedi bölüm halinde kaleme alınmıştır. Komisyon uzmanları metni incelemişler, herhangi bir yasa maddesini ihlal etmediği sonucuna varmışlardır. Fakat tedbir amacıyla romanın hiçbir koşul altında yayımlanmamasını ve romanın yeniden yazılmamasını tavsiye etmişlerdir.

Tavsiyeler

a) Komisyon, Tuğgeneral Sürur Muhammed Mecid ve yardımcılarının İzleme ve Takip Dairesi’nden alınmasını ve dairenin ana faaliyet alanı olan arşivleme ve belgeleme işine geri dönmesini tavsiye etmektedir. Astrolog ve kâhin ekibi ise tasfiye edilmelidir. Dairenin geçmiş yıllar boyunca yaptığı hataların soruşturması yeniden gözden geçirilmeli ve dairenin faaliyetlerine ilişkin belgeler muhafaza edilmelidir.

b) Komisyon, “Yazar”ın kimlik belgesindeki bilgilerin doğru olmadığını tespit etmiştir. Bundan dolayı “Yazar”ın tekrar tutuklanmasını ve gerçek kimliğinin tespiti için sorgulanmasını tavsiye etmektedir. Ayrıca İzleme ve Takip Dairesi’nin faaliyetlerine ilişkin diğer bilgilerin; keza ulusal güvenlik açısından ifade ettiği tehdit düzeyini değerlendirmek için daire içerisinde onunla işbirliği yapanların kimliğinin açığa çıkarılmasını önermektedir.

İmza
Komisyon Başkanı

I. BÖLÜM DELİ KADIN

1.

Patlama, Danyal'ın annesi yaşlı İlişva'nın bindiği Kia marka otobüs hareket ettikten iki dakika sonra gerçekleşti. Otobüsün içindeki herkes derhal bakışlarını o yöne çevirdi. Dehşet dolu gözlerle kalabalığın arkasındaki kocaman duman kütlesine tanık oldular. Bağdat'ın orta yerinde, Tayeran Meydanı'nın hemen yakınında bulunan otoparktan simsiyah dumanlar yükseliyordu. Gençlerin patlamanın gerçekleştiği yere doğru seyirttiği, arabaların refüje ve birbirlerine girdiği görüldü. Sürücüler şaşkınlık ve korkunun esiri olmuşlardı. Ortalık tam bir ana baba günüydü. Birbirine karışan insan sesleri, anlaşılmayan birtakım bağırtilar ve o kadar gürültü yetmiyormuş gibi bir de korna sesleri...

Yedinci Sokak'tan yaşlı İlişva'nın komşuları, onun pazar sabahları yapageldiği üzere Betaviyyin semtinden çıkıp Teknoloji Üniversitesi civarındaki Mar Udişu Kilisesi'ne ibadet etmeye gittiğini söyleyeceklerdi. Patlama da bu yüzden otobüsün hareketinden sonra olmuştu zaten. Çünkü bu yaşlı kadın, ahalden pek çok kimsenin inandığı gibi varlığı ve bereketiyle kötü şeylerin olmasına engeldi. İşte o yüzden

bu sabah her ne gerçekleşmişse insanlara hiç de mantıksız görünmedi.

Yaşlı İlişva otobüsün içinde kendi kendine dalıp gitmişti. Sanki bir zehir içmişti de sıyrılıp gitmişti bu âlemden. Sadece iki yüz metre gerisinde meydana gelen o korkunç patlamayı işitmemiş gibiydi. Minnacık gövdesiyle pencerenin yanındaki koltuğa gömülüp kalmıştı. Hiçbir şeyi görmüyordu. Ağzında kekre bir tat, göğsünde günler önce çöken bir karanlık vardı. İlişva sadece düşünüyordu.

Ağzındaki kekre tat, Mar Udişu Kilisesi'nde Aşa-i Rabbani ayini sırasında tadacağı şaraplı ekmekle belki giderilebilirdi. Telefonda kızlarının ve torunlarının seslerini duymak da göğsündeki karanlığı çekip alabilir, bulutlu gözleri mutluluk ışıltıyla yeniden parıldayabilirdi. İlişva, âdet edindiği üzere Peder Yuşiya'nın cep telefonunun çalmasını ve kızı Matilda'nın onu aradığını haber vermesini beklerdi. Ya da başka bir vakit, görüşme saatini kaçırdığında bizzat Peder'den Matilda'yı aramasını rica ederdi. En azından iki seneden beri her pazar biteviye tekrarlanan bir hadiseydi bu. Daha önce-sinde kızlarıyla görüşmesi pek düzensizdi ve ancak kilisenin sabit telefonundan gerçekleşebiliyordu.

Amerikalılar, Telekomünikasyon Binası'nı füzelerle vurup Bağdat'a gireli telefonla iletişim kurmak uzun aylar boyunca mümkün olamadı. Şehir, adeta ölümler şehrine dönmüştü. Yaşlı kadının iyi olduğundan emin olmak haftalık zorunlu bir işti ya, başlarda, zorlu birkaç ayın sonunda Mar Udişu Kilisesi'ne destek veren Japon hayır kurumunda çalışan Süreyya'nın ve Kilisenin genç Asuri pederi Yuşiya'nın telefonlarıyla vaziyet ancak rayına girmişti. Derken cep telefonu şebekesinin devreye girmesiyle Peder Yuşiya da bir cep telefonu edinmiş ve görüşmeler artık bu telefonla yapılıp olmuştu.

Aşa-i Rabbani ayininden sonra kilise cemaati sıraya girer, yeryüzünün dört bir yanına dağılmış evlatlarının sesini duyup hasret gidermek için bekleyirdi. Kiliseye giren insanların çoğu Garac-ul Emane semtinin sakinleriydi. Kilise, semtin tam ortasında yer alırdı. Diğer mezheplerden Hıristiyanlar ve Müslümanlar da ülke dışındaki yakınlarıyla bedava hizmet veren bu telefon sayesinde görüşmek için oraya gelirdi. Bereket ki sonradan cep telefonları yayılmaya başlamış, Peder Yuşiya'nın yükü hafiflemişti. Pazar günleri görüşme ritüeliyle yetinmek durumunda kalan yaşlı İlişva hariç artık hemen herkesin elinde bir cep telefonu vardı artık.

İlişva, Nokia marka küçük telefonu damarları kupkuru olmuş eliyle alır, kulağına götürüp kızlarının aşinası olduğu seslerini duyar ve içindeki karanlık bir anda dağılıverirdi. Ruhundaki fırtına diner, sakinleşirdi. Öğleden sonra olan biteni görmek için havalimanına doğru yola koyulur, tıpkı sabah vaktinde olduğu gibi tamamen sakin bir tavra bürünürdü.

Patlama sonrası kaldırımlar nispeten temiz görünüyordu. Yanmış otomobiller meydanda yoktu, çekilmiş olmalıydı. Ölüler adli tıbbaya götürülmüş, yaralılar El Kindi Hastanesi'ne taşınmıştı. Yine de şuraya buraya saçılmış cam kırıkları hâlâ duruyordu. Bina kolonları dumandan nasibini almış, kir pas içindeydi. Cadde boyunca asfaltın üzerinde yer yer büyüklü küçüklü çukurlar oluşmuştu. Manzara pek derli toplu sayılmazdı. Gördüğü yaşlı gözlerinden kaynaklanan bir yanılısama mıydı, yoksa gerçekten mi öyleydi, pek bilemedi.

Aşa-i Rabbani ayini sona ermiş, kızı Matilda ile görüşme faslı gecikmişti. Kiliseye bitişik ortak salona gidip oturdu. Kadınlar yemek tabaklarını masalara dizdikten sonra o da kalktı ve vakit geçirme kabilinden sofraya oturup onlarla birlikte yemeye başladı. Bu esnada Peder Yuşiya umutsuz

şekilde son bir kez daha Matilda'ya ulaşmak için çabalıyordu ancak Matilda'nın cep telefonu hâlâ çekim alanı dışındaydı. Kim bilir, belki telefonunu kaybetmişti. Yaşadığı yerde, Avustralya'nın Melbourne şehrinde sokakta ya da alışveriş yaparken biri telefonunu çalmış olabilirdi. Aksi gibi Matilda'dan da ses seda yoktu. Belki Peder Yuşiya'nın telefon numarasını deftere kaydetmeme gibi bir hata işlemişti ya da başka bir durum söz konusuydu. Peder işin içinden çıkamadı. Yine de yaşlı Ümmü Danyal'i avutmak için gayret göstermekten geri kalmadı.

Bütün cemaat bir bir kiliseden çıkmaya başlayınca Peder Yuşiya diyakoz Nadir Şimuni'yi yanına çağırdı. Yaşlı kadını eski model Volga marka otomobiliyle eve bırakmasını tembihledi. Ancak Matilda ile görüşme yapılamadan geçen ikinci haftaya dair herhangi bir yorumda bulunmadı. İlişva'nın aşinası olduğu seslere hasretle yanıp tutuştuğunu ya hiç fark etmedi ya da artık sıradan bulduğu için oralı olmadı. Daha önemli diğer bir konuya yaşlı kadının iki kızıyla oğlu Danyal hakkında konuşabilmesiydi. Kızları ve oğlu için çokça dua eden şehit Piskopos Aziz Gurgis dışında hiç kimse, İlişva'nın yirmi yıl önce yitirdiği evladı hakkında böylesine içten, yana yakıla konuştuğunu duymuş değildi.

Buna tüyleri dökülen, uykucu yaşlı kedisi Nabu'yu da eklemek mümkündü. Hatta kilisedeki kadınları da... Savaşta yitirdiği oğlundan ne zaman bahis açsa buz kesen o kadınları. Onlar açısından yaşlı kadının söylediği yeni bir şey yoktu, hep aynı sözleri tekrar edip duruyordu. Komşusu yaşlı kadınlar için de benzer durum geçerliydi. Bazıları Danyal'i tanıdıkları halde onun nasıl biri olduğunu artık çıkaramaz olmuşlardı. Neticede uzun yıllar boyu ölümlere doymuş belleklerinde sıradan bir ölüden başkası değildi. Yıllar geçtikçe İlişva,

Meşrik Kilisesi'nin mezarlığındaki tabutun boş olduğunu ve oğlunun hâlâ yaşadığını tasdikleyen insanların azaldığına şahit oluyor, hayal kırıklığına uğruyordu.

Artık oğlunun yaşadığına dair inancını kimselere anlatmaz olmuştu. Sadece kızları Matilda ve Hilda'nın telefondaki seslerini bekler hale gelmişti. Bu, onun için yeterliydi. Gerçi anlattıkları kızları için de garip kaçıyor, ama onlar hiç olmazsa annelerinin söylediklerine tahammül gösteriyorlardı. İkisi de gayet farkındaydı ki ölmüş oğlunun anısını tazelemeyi annelerini hayata bağlayan inanç. Mademki mesele buydu, yaşlı kadına durumun garipliğinden bahsetmenin bir gereği de yoktu. Bu durumla pekâlâ başa çıkılabiliirdi.

Yaşlı kadını Volga marka otomobiliyle Betaviyyin semti Yedinci Sokak'ın girişine dek yaşlı diyakoz Nadir Şimuni taşıdı. Birkaç adım sonrası evinin kapısıydı. Ortalık sakindi. Ölüm töreni saatler önce sona ermişti, lakin izleri halen seçilebiliyordu. Muhtemelen bugüne dek bölgede yaşanan en büyük patlamaydı. Yaşlı diyakozun canı sıkın görünüyordu. Otomobili elektrik direğinin yanına çekerken Ümmü Danyal ile tek kelime konuşmadı. Elektrik direğine bulaşmış kan lekelerine ve kafa derilerinden sıyrılıp yapışmış saç kalıntılarına gözü takıldı. Burnunun ve bembeyaz sık bıyıklarının sadece birkaç karış ötesinde parçalanmış ceset kalıntıları seçiliyordu, yaşlı diyakozun korkudan beti benzi atmıştı.

Ümmü Danyal otomobilden indi, sessizce el salladı. Sakin görünen sokağın içine doğru yürüdü. Yerdeki çakılları ve çöpleri çiğneyen ağır aksak adımları sessizliği bozuyordu. Kapıyı açarken ve kedisi Nabu kafasını ona doğru kaldırıp “Ne oldu?” der gibi baktığında kendi kendine söyleniyordu. Önemli olan bu değildi. Şefaatchisi Aziz Gurgis'e söyleniyordu. Dün gece

ona üç şeyden birini söz vermişti. Ya iç açıcı bir haber duyacak, ya ruhu sükûnet bulacak, ya da çektiği eziyet son bulacaktı.

2.

İlişva'nın komşusu Ümmü Selim, çocuklarının aksine yaşlı kadının kutsanmış olduğuna inanıyordu. Her nerede dursa, her nereye adım atsa Allah yaşlı kadına yardım ediyordu. Bazen suizana kapılıp yaşlı kadını eleştirse de inancını güçlendiren pek çok olayın gerçekleştiğine tanık olmuştu. O zaman eleştiriden yüz çeviriyor, hemen yaşlı kadını övmeye, yüceltmeye başlıyordu. Yaşlı kadın için kumaş parçalarından bir yaygı hazırlıyor, sağına soluna pamuktan mamul iki yastık koyuyor, semtinin kadınlarıyla eski çardağın gölgesinde otururken kendi eliyle ona çay ikram ediyordu. Bazen de tamamen abartıyor, yaşlı kadının yanında açıktan, "Bu semt pek kısmetli. Eğer içlerinde Ümmü Danyal'in de bulunduğu mübarek kimseler olmasa Allah burayı çoktan yerin dibine geçirmişti," demekten kendini alamıyordu.

Bu derin inanç, Ümmü Selim'in gevezelik vakitlerinde nargilesinden çıkan dumanı andırıyordu. Çardağın boşluğunda hızlıca yükselip dağılmadan önce birbirine geçmiş kalın, beyaz bir tabaka halinde hayali şekiller çizen o dumanı. İşte burada yaşanıyor ve işte burada son nefesler veriliyordu. Ümmü Selim'in evinin içindeki bu küçücük boşlukta, sokağa açılan kapının eşiği terk edilmeden.

Dışarıdaki çoğu insan için İlişva unutkan, yaşlı bir bunaktan başka bir şey değildi. Bunun ispatı da yarım asırdır tanıdığı adamların isimlerini çoğu kez aklında tutamamasıydı. Bazen bu adamlara semte ilk defa ayak basmış birileri gibi şaşkın gözlerle bakıyordu. Gece yarılarında dek onunla kederini ve umutsuzluğunu paylaşan Ümmü Selim ve yufka yürekli

kimi kadınlar, bunamış halinde bir ilerleme gördüklerinde bunu aklın almayacağı garip ve tuhaf olaylara yoruyorlardı. Diğerlerinin bu durum karşısında alaycı bir tutum takınmasıysa Ümmü Selim ve dostlarını üzüntüye boğuyordu. Hele içlerinden birinin bu alaycı kesime meyli halinde bütün grup suça iştirak etmişcesine matem havasına bürünüyordu.

3.

İlişva'nın haline pek üzülmeven, onun mübarek bir kadın değil de sıradan bir deli olduğuna kanaat getiren iki kişi vardı. Betaviyyin'i ortadan ikiye bölen, ticaretin gözde mekânı olan caddeye nazır Peygamber Emlak Bürosu'nun sahibi Emlakçı Ferec ile yaşlı kadının hemen bitişiğindeki harap evde ikamet eden komşusu Eskici Hadi.

Ferec, yıllar boyunca eski evini satması için yaşlı İlişva'ya ikna turları düzenlemiş, ancak bu konuda hep başarısızlığa uğramıştı. Yaşlı kadın, emlakçıya ret cevabı vermekle yetiniyor, buna dair hiçbir gerekçeye başvurmuyordu. Yaşlı bir kadını yedi odalı büyük bir evde kedisıyla yalnız yaşamaya sevk eden ne olabilirdi? Niçin burayı daha küçük, daha aydınlık ve de klimalı bir eve, üstelik cebine ölene dek yetecek bir para da girecekken değişmiyordu? Ferec, bu soruları kendi kendine soruyor, ama ikna edici bir cevaba ulaşamıyordu.

Komşusu Eskici Hadi'ye gelince, ellili yaşlarda, pasaklı görünümlü, sevimsiz ve her zaman üstü başı fena halde şarap kokan bir adamdı. Yaşlı kadından evini dolduran eski eşyaları kendisine satmasını ister dururdu. Kocaman iki duvar saati, değişik boyutlarda tik ağacından mamul masalar, halılar, yataklar, evin dört bir yanına dağılmış yirmi civarında alçı ve fildişinden yapılmış biblo, bir de Hadi'nin fırsat bulup göremediği bir dolu eşya.

Bir kısmı geçen yüzyıla ait, 40'lı yıllardan kalma bu antika eşyalara yaşlı kadının artık ne ihtiyacı olabilirdi? Hem niçin bunları bana satıp şu toz almaydı, temizlikte bir sürü gereksiz işten kurtulmuyordu? Komşusu Hadi, yaşlı kadının odalarına gözünü dikip bakarken bu sözleri mırıldanıp durmuştu. Oysa yaşlı kadının ağzından, kapıya eşlik edene dek ret cevabından başka bir söz duyulmadı. Yaşlı kadın onunla birlikte sokağa çıktı ve ardından kapıyı bir güzel kapattı. Hadi'nin evi içeriden görebildiği yegâne fırsat bu oldu. İlişva'nın evi antikalarla dolu tuhaf bir müze halinde zihnine kazındı.

İki adam da ısrarlı tekliflerini tekrar etmekten geri durmadı. Eskici Hadi, hiç de olumlu bir görüntü veremiyordu. Çabası komşulardan ve tanıdıklardan yeteri ilgi ve takdir göremiyordu. Emlakçı Ferec ise yaşlı İlişva'yı ikna çabasında komşu kadınların aracılığına başvuruyordu. Bunlardan biri, yaşlı kadının Ermeni komşusu Ümmü Andero lakabıyla bilinen Veronika Münib olmuştu. Veronika, bu satışı yaşlı kadını kendisi ve yaşlı eşiyle birlikte oturmaya ikna edeceği bir fırsat olarak gördüğü için Ümmü Selim'in öğle sonrası davetlerine eşlik etmiş, emlakçıdan aldığı rüşvetin hakkını vermeye çalışmıştı. Emlakçı, Ümmü Selim ve diğer kadınlara da konuyu açmış, umudunu asla yitirmemişti. Hadi ise yolda rastgeldiği kadıncağzı ısrarlı talepleriyle bunaltıyordu. Bu çabasından da netice çıkmayacağını anladığı zaman, geride sadece alev alev yanan gözleriyle düşmanca bakışlar kalmıştı. Yaşlı İlişva teklifleri kabul etmediği gibi her iki adama duyduğu tiksintiyi apaçık belli etmiş, ikisi için de ebediyen cehenemin dibini dilemişti. Yüz ifadelerine sinmiş o açgözlü, yapış yapış kara bir leke gibi duran tavır İlişva'yı iğrendirmişti. Berber Ebu Zeydun'u da bu iğrenç adamlar listesine eklemek mümkündü. Oğulcağzını dizinin dibinden koparıp

yâd ellere sürükleyen, mahvına sebep olan fanatik Baasçı o değil miydi? Ne var ki Ebu Zeydun epeydir ortalıkta yoktu. Artık onu ne görüyor, ne de bir yerde tesadüf ediyordu. Parti işlerini terk edip başındaki türlü hastalıkla uğraşaliberi İlişva'nın yanında kimse Ebu Zeydun'a dair tek kelime etmiyordu. Adam belli ki kendi derdine düşmüş, semtteki herkesle, her şeyle alakasını tümünden kesmişti.

4.

Tayeran Meydanı'ndaki korkunç patlama gerçekleştiğinde Ferec evindeydi. Üç saat geçtikten sonra, yani sabah on sularında, emlak bürosunun kapısını açıp kalın ve geniş ön camının kırıldığını görünce sövdü. Oysa bu olağandı. Yolda gelirken patlama nedeniyle binaların pencereleri ve dükkân vitrinlerinin camlı bölmelerinden caddeye saçılan parçalar bilhassa dikkatini çekmişti. Caddenin diğer tarafında entarisıyla kaldırımın üzerinde öylece duran Araplık Otel'i'nin sahibi Ebu Enmar'a gözü ilişti. Adamın sağı solu otelin pencerelerinden fırlayan cam parçalarıyla adeta kuşatılmıştı.

Ebu Enmar'ın yüzüne aldığı darbeyi umursamadı bile. Ona karşı muhabbet beslediği söylenemezdi. Doğru düzgün konuşmaz, hal hatır bile sormazlardı. Caddenin iki yakasındaki iki rakiptiler. Betaviyyin'deki diğer otel sahipleri gibi Ebu Enmar da ekmeğini işçilerden, öğrencilerden, hastanelere yolu düşenlerden, alışveriş maksadıyla gelen diğer bölgelerin insanlarından kazanıyordu. Son on yıldır, Mısırlı ve Sudanlı akını kesildikten sonra otelin işleri iyice azalmıştı. Otel mesken tutmuş başlıca müşteriler, artık Doğu Kapısı ile Sa'dun Caddesi'ndeki lokantaların, ayakkabı atölyelerinin, bitpazarı ve bazı fabrikaların çalışanlarıydı. Ayrıca merkez otogara yolcu taşıyan şoförler, üniversite kampüsünde kalmayı tercih

etmeyen üniversiteliler de bu listeye ilave edilebilirdi. Fakat Nisan 2003 sonrası ortalıkta kimsecikler görünmez olmuş, otellerin çoğu neredeyse terk edilmiş yapılara dönüşmüştü. Kalan müşteri kırıntısını da ucuza yer temin etmek suretiyle Emlakçı Ferec silip süpürmüş, Ebu Enmar ve onun gibi küçük ve orta çaplı otel sahiplerine son darbeyi o vurmüştü. Ebu Enmar, 70'li yıllarda Bağdat'a güneyden gelmişti. Kendisine başkentte yardımcı olacak bir akrabası yahut arkadaş çevresi yoktu. Rejimin adamıydı, buna güveniyordu. Emlakçı Ferec'inse yakını çok, çevresi hayli genişti. Ülkenin içinde bulunduğu kaos ortamını ve devletin yokluğunu ganimete çeviren bu adam, çevresini kullanmayı çok iyi biliyordu. Bu sayede insanlar üzerinde güç ve saygınlık elde etmişti. Elinde herhangi bir belge olmaksızın, sadece gücünü kullanarak terk edilmiş evlere el koymüştü. Bu evler kayıtlara bakıldığında onun mülkü değildi. Üstelik bir bedel karşılığı devletten kiralanmış da değildi. Fakat artık onundu. Yaşlı kadın İlişva'ya karşı bu gücün meyvesini toplamış, kadının evine iki defa girip görme fırsatı bulmuştu. Ferec, bu eve âşık olmuştu.

Ev, büyük ihtimalle Yahudiler tarafından inşa edilmişti; zira tasarım şekli Irak Yahudi mimarisini işaret ediyordu. Odalarla çevrili iki katlı iç bir avlusu ve sokağa bakan odanın altında bodrumu vardı. Üst kattaki koridorda tavana dek uzanan yivli ahşap sütunlar göze çarpıyordu. Sütunlar, ahşap işlemeli metal korkuluklarla birlikte eşsiz bir estetik uyum gösteriyordu. Evin çift kanatlı ahşap kapılarının metal mandal ve kilitleri vardı. Metal çerçevelerle takviye edilmiş pencereleri renkli vitraylarla bezeliydi. Avlunun zeminine ince tuğlalar döşenmiş, odalarsa küçük siyah beyaz fayanslarla büyücek bir satranç tahtasına benzemişti. Avlunun tepesinde yer alan dikdörtgen açıklık, normalde yaz gelince kaldırılan beyaz bir

bezle kaplı olurdu. Fakat bez artık yerinde yoktu. Ev eski halinden çok şey kaybetmiş gibi dursa da yine sağlamdı. Sokaktaki diğer evler gibi rutubete yenik düşmemişti. Evin bodrumu geçmiş yıllarda iptal edilmişti, ancak bu çok önemli görünmüyordu.

Ferec açısından bakılırsa evdeki en rahatsız edici kusur, üst kattaki odalardan birinin tamamen yıkılmış olmasıydı. Eskici Hadi'nin oturduğu tamamen harabe durumdaki bitişik duvarın arkasında yer alan tuğlaların çoğu düşmüştü. Üst kattaki banyo da aynı durumdaydı. Emlakçı Ferec'in tamirat ve bakım için para harcaması gerekecekti, ama buna değermişti.

Ferec, kimsesi olmayan yaşlı Hıristiyan kadını evinden kovmayı kimi zaman aklından geçirmiyor değildi. Çok yorulmadan, en fazla yarım saatte bitecek bir işti. Ancak içinden bir ses bunun doğru olmayacağını söylüyordu. Zaten yasal olmayan bir zeminde ilerliyor, pek çok insanın gözünde günah olan işler yapıyordu. En doğrusu aşırıya kaçıp dikkatleri üstüne çekmemek, ahalinin yaşlı kadın hakkındaki duygularını test etmeye kalkmamaktı. Kocakarıya kötülük yapmaya kalkıştığı vakit, kendisine karşı içten içe beslenen öfkeyi bir kıvılcımla tutuşturup yangına çevirme ihtimali mevcuttu. En iyisi, kocakarı ölünceye dek beklemek olacaktı. Kadın ölünce ondan başka kimse cesaret edip de o eve adımını atamayacaktı. Eve duyduğu ilgi herkesin malumuydu. Evin bir sonraki sahibi kendisiydi, bunu herkes biliyordu. İlişva ne kadar yaşarsa yaşasın, durum bundan ibaretti.

“Allah'a güven, tevekkül et!”

Ferec harfleri uzatarak, yüksek bir sesle Ebu Enmar'a seslendi. Avuç içlerini birbirine çarpıp duran Ebu Enmar ah vah edip duruyordu. Ferec'in sesine dikkat kesilen otelci, ellerini dua eder gibi yukarı kaldırdı, Ferec'e değil de ruhani bir sese

odaklanır gibiydi. Kim bilir, belki de gerçekten ellerini açıp kaderin kendisine tercih ettiği açgözlü emlakçıyı anıyor, “Allah canını alsın,” diye beddua ediyordu.

5.

İlişva, kedisi Nabu’yu misafir odasındaki kanepeden kovdu. Kanepeye dökülmüş kıllarını silkeleyip attı. Aslında ortalıkta bir şey görünmüyordu, ama sırtını okşadığında düşen kıllara her yerde rastgeldiğini biliyordu. Başka bir mekân olsaydı o kadar umurunda olmazdı ya, burası kendisi için özel bir yerd. Şehit Aziz Gurgis’in büyük tasvirine ve her iki yanında oyma ahşap çerçeveleriyle oğlu ve eşinin soluk gri renge bürünmüş küçük suretlerine bakan misafir odasının kanepesinde oturuyordu. Aynı küçük boyutlarda başka resimler de mevcuttu. Bunlarda İsa’nın son akşam yemeği ile çarmıhtan inişi tasvir edilmişti. Ortaçağa ait gerçek ikonlardan kalın bir mürekkeple kopya edilmiş, avuç içi boyutundaki üç soluk tasvirdeyse azizlerin resimleri yer alıyordu. Bazılarının isimlerini o da bilmiyordu. Çünkü uzun yıllar önce onları şimdiki yerlerine koyan kocasıydı. Tasvirler misafir salonuna, yatak odasına, oğlu Danyal’in odasına ve diğer kullanılmayan mekânlara dağılmış haldeydi.

İlişva neredeyse her akşam burada oturuyor, ruhani bir kıyafet içinde olmasa bile melek yüzlü Şehit Aziz Gurgis’in tasviriyle sessiz sohbetler tazeliyordu. Bu meleksi varlık, kalın, gümüş rengi bir zırha bürünmüştü. Kuş tüyüyle süslü miğferinin altından dalgalı kumral saçlar fişkırıyordu; elindeyse uzun, sivri uçlu bir mızrak tutuyordu. Bu savaşı görüntüyü, resmin bir köşesinden fırlamış, her şeyi bir çırpıda yutacakmış izlenimi veren çirkin yüzlü ejderhadan sakınmak amacıyla şaha kalkmış, sağlam adaleli beyaz bir at tamamlıyordu.

İlişva, bu abartılı detayları umursamıyordu. Boynunda asılı duran kalın camlı gözlüklerini takıyor; üzerinde herhangi bir ifade bulunmayan, sakın, meleksi yüze kapılıp düşünüyordu. Bu yüzde ne öfke, ne umutsuzluk, ne hayalcilik, ne de mutluluk belirtisi mevcuttu. İlahi bir adanmışlıkla görevini yerine getiren bir adamın yüzüydü.

İlişva, soyut düşüncelere dalmakla huzur bulan biri değildi. Aziz Gurgis'e sanki bir yakınıymış gibi davranırdı; birbirinden kopmuş, dağılmış bu ailenin bir üyesiydi sanki o da. Kedisi Nabu haricinde yanında kalan tek kişi oydu. Bir de elbette, muhakkak eve dönecek olan oğlu Danyal'ın manevi varlığı vardı. Herkes onu tek başına yaşayan bir kadın olarak görse de o, kendini yalnızlıktan yeterince kurtaran üç canlıyla, üç hayaletle yaşadığına itikat ediyordu.

Kızgındı, çünkü şefaatchisinin verdiği üç sözden hiçbiri gerçekleşmiş değildi. Bu sözler, sayısız geceler boyu yalvarma, yakarma ve ağlamadan sonra onu Aziz'den koparmaya başlamıştı. Kendini ölüme doğru ilerleyen biri olarak görüyordu. Fazla vakti kalmamıştı. Oğlunun durumuna ilişkin Rab'den bir işaret istiyordu. Yaşıyorsa evine dönsün, öldüyse nereye gömülü olduğunu artık bilsindi. En azından oğlunun kemiklerine sahip çıkabilmeyi arzuluyor, şefaatchisinin ona verdiği sözün yerine gelmesi için can atıyordu. Ortalık kararına dek bir olağanüstülük görünmüyor; Aziz Gurgis sessiz, cansız bir suret olarak karşısında öylece dikiliyordu. Fakat gece çökünce başka bir âlemin kapıları aralanıyor; Rab, hayatın gündend güne yalnızlaştırdığı, neredeyse yokluk çukuruna düşüp inançtan tamamen uzaklaşacak bu zavallı kadınla konuşmak için Aziz Gurgis kılığında yeryüzüne iniyordu.

Gece olunca gaz lambasının ışığına bakıyor, donuk camın ardında eski bir resmin dalga dalga oynadığına tanık olur-

ken Aziz Gurgis'in gözlerini ve yumuşak hatlı güzel yüzünü görebiliyordu. Odadan çıkan Nabu'nun canı sıkkın miyavlamasını duydu. Olduğu yerde, elinde mızrağıyla duran Aziz'i iki gözünü kendisine dikmiş halde buldu. Aziz, şu an gözlerini dikmiş, ona bakıyordu.

“Sen acelecisin İlişva! Rab sana ruh dinginliği verecek, çektiğin azap son bulacak dedim. Seni sevindirecek bir haber alacaksın dedim. Fakat kimse hangi vaktin bunun için uygun olacağını Rabbe şart koşamaz.”

İlişva, yarım saat boyunca Aziz'le çekişti. Aziz'in güzel yüzü gitgide donuklaştı, yerini bu kısır çekişmeden yorgun düşmüş bir yüz aldı. İlişva kalktı. Yatak odasındaki büyük ahşap haçın önünde alışılmış dualarını okudu. Odaya gitmeden önce bir köşede küçük kaplan benekli halının üzerinde kıvrılmış Nabu'yu kontrol etti ve uyuduğundan emin oldu.

Ertesi gün, kahvaltı yaptıktan ve bulaşıkları yıkadıktan sonra, başının üzerinde uçan Amerikan helikopterlerinin rahatsız edici gürültüsünü duyarak şaşırıldı. Oğlu Danyal'i gördü ya da gördüğünü sandı. Küçüklüğünde onu çağırdığı gibi Danyalcık işte oradaydı. Nihayet Aziz'in kehaneti gerçekleşmişti. “Oğlum gel, Danyalcığım gel!” Oğlu yanındaydı.